

[Finansministeren.]

Herved kom de ud i en stor prisrisiko, som de fik adgang til at tage i betragtning ved særlige skattefri nedskrivninger på varelagre og på varepartier indkøbt på bindende kontrakt.

Regeringen har ment, at tiden er inde til at få disse ordninger afviklet, idet den særlige risiko for prisfald, der under de daværende ekstraordinære forhold begrundede lempelserne, ikke har tilstrækkelig vægt under nutidens forhold. Afviklingen bør dog ikke ske blot ved at undlade fornyelse af tekstanmærkningen. Der bør gives en rimelig afviklingsperiode, og jeg har derfor ment det rigtigst, at afviklingen gennemføres ved en særlig lov. Herved kan forslaget også blive underkastet de normale folketingsbehandlinger.

I bemærkningerne til lovforslaget er der redegjort nærmere for indholdet af de ordninger, der nu foreslås afviklet, og jeg skal her blot omtale nogle hovedpunkter.

Varelagre kan ved skatteopgørelsen optages enten til dagspris eller til fakturapris, og i denne værdi kan den skattepligtige foretage en skattefri nedskrivning på indtil 30 pct. Denne nedskrivningsadgang foreslås nu afviklet på den måde, at den højest tilladte nedskrivningsprocent ned sættes med 5 om året i en 6 års periode, der begynder med skatteåret 1968-69.

Reglerne om nedskrivning på varepartier, der er indkøbt på bindende kontrakt, finder anvendelse, når den skattepligtige inden indkomstårets udløb har sluttet bindende kontrakt om levering af varer i det følgende indkomstår. Hvis den aftalte købspris er højere end dagsprisen med fradrag af 30 pct., kan den skattepligtige foretage en tilsvarende skattefri nedskrivning. Denne nedskrivningsadgang foreslås afviklet på tilsvarende måde som varelagernedskrivningerne.

Af hensyn til erhvervslivets dispositioner er den årlige varelagerbekendtgørelse i de senere år udstedt hurtigst muligt efter finanslovens vedtagelse, og det vil sikkert være af betydning, at den foreslåede lov ikke kommer væsentligt senere.

Jeg skal endvidere tillade mig at fremsætte *forslag til lov om ændring af lov om*

påligningen af indkomst og formueskat til staten.

Jeg skal ikke knytte mange bemærkninger til dette forslag. Der er tale om nogle mindre ændringer dels som følge af en ændring, folketingsbetegnelsen i forslaget til lov om midlertidig regulering af boligforholdene, dels i sammenhæng med det forslag om varelagre m. v., som jeg lige har omtalt. Endelig er der medtaget et par mindre ændringer af teknisk og redaktionel art.

Hermed skal jeg anbefale de 3 lovforslag til hurtig og velvillig behandling i det høje ting.

Den første sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om offentlige indsamlinger [af Poul Dam m. fl.].

(Lovforslaget (nr. 76) findes i tillæg A. sp. 1809, fremsættelsen i tidenden sp. 848).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Justitsministeren (K. Axel Nielsen): Jeg vil gerne indledningsvis gøre nogle bemærkninger om loven om offentlige indsamlinger og den måde, hvorpå den administreres i praksis.

Offentlig indsamling kræver som hovedregel tilladelse enten af justitsministeriet, amtmanden eller politimesteren. Tilladelse kan kun gives til indsamlinger til velgørende formål eller til formål, som har almen interesse. Den myndighed, der giver tilladelsen, skal føre kontrol med indsamlingen og anvendelsen af det indsamlede beløb.

I visse tilfælde kan offentlig indsamling dog afholdes uden forudgående tilladelse. Således kan indsamling til de førnævnte formål ske gennem dagblade og regelmæssigt udkommende fagblade og tidsskrifter, gennem opfordring pr. brev, der ikke efterfølges af en personlig henvendelse, gennem henstilling af indsamlingsbøsser i butikker. Endvidere kan offentlig indsamling til støtte for politiske partier ske uden tilladelse; dette gælder dog ikke gade- og husindsamlinger.

[Justitsministeren.]

Reglerne er til en vis grad begrundet i et hensyn til befolkningen. Personlige henvendelser om indsamlinger kan ofte virke generende; hertil kommer, at personlig henvendelse om indsamling rent faktisk udøver en betydelig pression. Det gælder ikke mindst, hvis indsamlingen har form af mærkesalg. Gode grunde taler således for at spare folk for personlig henvendelse om indsamling, medmindre der er tale om indsamling til virkelig anerkendelsesværdige formål. Hensynet til befolkningen er mindre, hvor der ikke er tale om personlig henvendelse. Det er derfor naturligt, at der ikke kræves forudgående tilladelse til indsamling gennem dagblade, gennem opfordring pr. brev, der ikke efterfølges af en personlig henvendelse, eller gennem henstillen af bøsser i butikker.

Der kan måske også siges på en anden måde at ligge et hensyn til befolkningen bag. I dag ved folk, at når de støtter en indsamling, støtter de også et anerkendelsesværdigt formål. Bag reglerne ligger vel også den betragtning, at det er begrænset, hvilke pengemidler der kan tilvejebringes gennem offentlige indsamlinger, og at disse midler bør forbeholdes formål, som det er værd at støtte, velgørende formål og almenyttige formål.

Jeg skal herefter gå over til den praksis, der følges ved meddelelse af tilladelse til offentlig indsamling. Det første, der undersøges, er naturligvis, om formålet med indsamlingen opfylder de krav, som loven stiller. Man ser også på, om der er tale om realistiske formål. Ved indsamling til bygning af sportshaller o. lign. kræver man således normalt, at der er udarbejdet et projekt, der også i økonomisk henseende er realistisk. Man ser endvidere på, om der er behov for at tilvejebringe midler til det pågældende formål gennem indsamling, og man undersøger i denne forbindelse bl. a., om der i forvejen ydes støtte af det offentlige, f. eks. af tipsmidlerne. Det kommer også i betragtning, hvornår der senest har været afholdt indsamling til formålet. Der er i mange år ikke givet tilladelse til landsindsamlinger i form af mærkesalg til andre end de institutioner, der i forvejen har anlagt deres økonomi på den årlige mærkedag. Der er mærkedage nok.

Man ser også på planen for indsamlingen, om der er lagt et realistisk budget, og man ser på størrelsen af de anslåede administrationsomkostninger. Tilladelse til indsamling gives normalt kun til foreninger, institutioner o. lign. og ikke til enkeltpersoner. Tilladelse vil ikke blive givet, hvis der skønnes at være risiko for, at der under indsamlingen kan forekomme misligheder.

Tilladelse til offentlige indsamlinger meddeles for et bestemt tidsrum; man søger at undgå, at for mange større indsamlinger tidsmæssigt falder sammen, således at de kommer til at konkurrere med hinanden. December måned bliver normalt forbeholdt julevelgørenhed. Tilladelsen gives på visse vilkår. Der må f. eks. ikke ydes indsamlerne vederlag. Indsamlingen skal slutte senest kl. 18, og der må ikke anvendes børn under 11 år som mærkesælgere.

Efter at jeg nu har redegjort for lovens baggrund og dens administration, vil jeg gerne omtale det fremsatte lovforslag og gennemgå det kritisk. Jeg vil gerne understrege, at selv om jeg har mange indvendinger og det kan lyde uvenligt, at jeg kommer med dem, er de ikke uvenligt ment; de er kun udtryk for den saglige gennemgang, lovforslaget har været genstand for i justitsministeriet på baggrund af den mangeårige erfaring, man dér råder over.

Efter lovforslaget skal tilladelse kun kunne nægtes i 3 tilfælde. For det første hvis indsamlingen kun kan have interesse for en helt ubetydelig del af offentligheden. For det andet hvis der allerede er givet tilladelse til en ganske tilsvarende indsamling. For det tredje såfremt arrangørerne ikke vil underkaste sig den fornødne kontrol. Dette vil givet medføre en stigning i antallet af indsamlinger. Det er ret uklart, hvad der skal forstås ved, at formålet alene kan have interesse for en ubetydelig del af offentligheden; det er formentlig de færreste formål, om hvilke man kan sige, at de kun har en sådan meget begrænset interesse. Resultatet vil i virkeligheden blive, at stort set alle indsamlinger måtte tillades.

Man vil endvidere blive ude af stand til at varetage de forskellige væsentlige hensyn

[Justitsministeren.]

til lovens administration, som jeg omtalte før. Om der i virkeligheden er noget behov for at skaffe penge til de pågældende formål, bliver uden betydning. Det bliver også uden betydning, om der er tale om indsamling til et realistisk formål eller til et luftkastel.

Så vidt jeg kan se, vil indsamlingerne ikke længere kunne begrænses i tid. En ansøgning om tilladelse til indsamling til et bestemt formål i al fremtid må inødekommles. De store landsindsamlinger vil kunne komme til at falde oven i hinanden til skade for indsamlingen og til ulempe for befolkningen. Hvis en forening vil afholde indsamling gennem salg af mærker på gaden hver dag året rundt, står det den frit for. Man vil ikke længere kunne nægte at give tilladelse til en bestemt indsamlingsmåde, f. eks. mærkesagl eller husindsamling. Man vil heller ikke længere kunne stille vilkår ved tilladelsens meddelelse, bortset fra vilkår, der vedrører kontrollen med indsamlingen.

I lovforslaget foreslås det endvidere, at en indsamling kan påbegyndes uden tilladelse, når ansøgeren ikke har fået svar inden en måned. Fribestemmelser af denne art kendes kun ganske enkelte steder i lovgivningen, og i almindelighed er sådanne ordninger uheldige. Ofte indeholder ansøgningen ikke tilstrækkelige oplysninger om den planlagte indsamling, hvorfor det kan være nødvendigt at indhente yderligere oplysninger. En bestemmelse som den foreslåede vil derfor ikke altid give den fornødne tid til administrationens behandling af sagen. Det vil være uheldigt, om konsekvensen af den foreslåede bestemmelse bliver, at man, fordi de foreliggende oplysninger ikke er tilstrækkelige til at afgøre, om lovens krav er opfyldt, bliver nødt til at afslå ansøgningen for ikke at overskride fristen.

Det fremgår af, hvad jeg her har sagt, at det er min opfattelse, at den foreslåede ordning er utilfredsstillende. Ordføreren for forslagsstillerne, hr. Poul Dam, antyder i fremsættelsestalen, at anledningen til lovforslaget er et afslag på en ansøgning om tilladelse til en landsindsamling til Nordvietnam og Vietcong i Sydvietnam. Ved den lejlighed rejste hr. Poul Dam spørgs-

målet her i tinget. Jeg svarede dengang, at en sådan tilladelse kun ville blive givet, hvis indsamlingen udelukkende havde et humanitært formål og de indsamlede midler blev fordelt på upartisk måde blandt nødlidende fra begge sider i krigen i Vietnam og der gennem Røde Kors eller på anden uvildig måde blev tilvejebragt fornøden kontrol hermed. Jeg kan nu nævne, at i overensstemmelse hermed er tilladelse i år blevet givet til en indsamling, hvis formål er ydelse af humanitær hjælp i alle dele af Vietnam.

Ordføreren for forslagsstillerne (*Poul Dam*): Jeg takker justitsministeren for hans grundige redegørelse både for den hidtidige lov, for den praksis, som har udviklet sig på grundlag af den, og for de indvendinger, justitsministeriet har fundet frem til igennem en måneds arbejde med dette lovforslag. Det er lidt svært for mig at skulle svare næsten uden varsel på disse indvendinger; men jeg skal alligevel forsøge på det, idet jeg dog gerne vil forudskikke nogle principielle bemærkninger om arbejdet med private lovforslag.

Det forekommer mig at være af betydning, at der også er lovgivningsinitiativ fra folketingets side, og at man i og for sig ikke kan regne med, at der er noget problem, som man ikke har i hvert fald en vis mulighed for at rejse i folketinget, også i form af lovforslag. Det kan ikke altid være tilstrækkelig tilfredsstillende at rejse det i form af et spørgsmål, en forespørgsel eller et mere vagt forslag til folketingsbeslutning. Det arbejde, som ligger i, at man prøver at gøre sig sine tanker klart i detaljer, i formulerede paragraffer, synes mig at være nyttigt, fordi man måske også derved opdager en række vanskeligheder, som man ellers først ville opdage i en senere omgang. Det må dog indrømmes, at det er ganske svært at gøre det. Folketingsmedlemmer har ikke det administrationsapparat til rådighed, som regeringen har, og derfor må de forslag, vi fremsætter, nødvendigvis ofte være behæftet med forskellige tekniske svagheder; der er ting, man — fordi man ikke har administrationen på pulsen — ikke har kunnet tage hensyn til.

Jeg forstod i og for sig også på justits-

[Poul Dam.]

ministeren, at han havde øje for dette, da han på forhånd undskyldte sine kritiske bemærkninger med, at de var venligt ment. Jeg opfattede dem også sådan, og jeg takker for, at de var så omhyggelige og nøjagtige. Jeg mener imidlertid stadig væk, at det er nødvendigt, at vi kommer med lovgivningsinitiativer, og at ministeriet bærer over med de svagheder af teknisk art, der måtte være i dem, og i stedet for prøver at arbejde så omhyggeligt som muligt med grundtankerne og ser, hvad der skal gøres — om der er noget i dem, som kan anvendes.

Det forslag, vi her har fremsat, har jo et ganske konkret formål, nemlig at få ændret indsamlingsloven, således at der i fremtiden ikke kan rejses nogen tvivl om, at den administreres på en fuldstændig upartisk, upolitisk måde. Jeg er fuld af forståelse for det hensyn til befolkningen, der ligger i, at man ikke skal overfaldes af mærkesælgere hver eneste dag året rundt. Der ligger, som ministeren sagde, en ganske betydelig pression i dette. Selv en så relativt stærk personlighed som jeg har svært ved at undlade at købe mærker til formål, som er mig vederstyggelige; når man sådan 17 gange er blevet antastet, vil man gerne gå i fred resten af vejen, og så køber man til soldaterhjemmene og til mange andre forskellige ting, som man i og for sig ikke havde særlig lyst til at støtte. Jeg forstår meget vel, at man skal vise dette hensyn til befolkningen.

Jeg har imidlertid interesseret mig for et andet hensyn, nemlig dette, at man ikke behøver at sørge for, at befolkningen skal have en garanti ved justitsministeriets blå stempel for, at de støtter et anerkendelsesværdigt formål, når de støtter en eller anden indsamling. Jeg mener i og for sig ikke, at det er en naturlig opgave for justitsministeriet at bestemme, hvilke formål i dette land der er anerkendelsesværdige. Jeg tvivler ikke på, at justitsministeriet gør det på allerbedste måde — så langt evnerne nu rækker, så langt forudsætningerne nu rækker. Det er udmærket, at formålene skal være realistiske, og det er udmærket, at man ser på, om der er et virkeligt behov.

Men jeg synes, man glemmer, at der i en

række af disse tilfælde jo er tale om en større eller mindre gruppe mennesker, der ønsker at gavne et bestemt formål, ønsker at hjælpe en bestemt sag, og at det, hvis de har fornemmelsen af, at dette bliver vurderet mere eller mindre politisk i det konkrete tilfælde, vil virke ganske overoverordentlig uheldigt. Det er rigtigt, at anledningen til fremsættelsen af dette lovforslag var det første Vietnamindsamlingsinitiativ, som blev tilbagevist af justitsministeriet — og jeg vil da godt give ministeren den indrømmelse, at jeg godt kan forstå, at det ved den lejlighed kunne være svært at få de fornødne oplysninger på en måned, for den oprindelige ansøgning var ikke sådan, at den opfyldte alle kravene. Men når den blev afslået, var det jo ikke så meget, fordi man havde en lang række konkrete, saglige indvendinger imod den, men fordi man mente, at det politisk var uheldigt at tillade en sådan indsamling.

Man forespurgte i udenrigsministeriet, der mente, at for at en sådan let udenrigspolitisk præget indsamling kunne tillades, måtte den være rent humanitær; den måtte brede sig over flere områder end dem, ansøgerne tænkte på. Det mener jeg i og for sig er en uheldig konsekvens. Man kan være enig i, at en indsamling til Vietnam bør være det, man i daglig tale kalder trefløjet — den, som der nu er givet tilladelse til — eller man kan mene, at indsamlingen bør være en tofløjet, der skal støtte Nordvietnam og den nationale befrielsesfront. I og for sig er det meningsløst, at en gruppe mennesker, der ønsker at lave en indsamling, der støtter Nordvietnam og den nationale befrielsesfront — og det er i høj grad realistisk at støtte dem; der er ingen, der tvivler på, at behovet er til stede — ikke også skal have lov til det. Det, der interesserer mig, er, at folk, der ønsker at støtte en sag, skal have mulighed for at organisere støtten også igennem en indsamling.

Det er det, som er formålet med dette lovforslag, et formål, som jeg stadig væk synes bør tilgodeses. Hvis der er ting i lovforslaget, som er teknisk mindre heldige, kan de formodentlig ændres, uden at det skal bedrøve mig så forfærdelig meget. Men det centrale: at vi ud fra demokratiske synspunkter må have indført en ret til, at

[Poul Dam.]

alle, der ønsker at støtte en sag økonomisk, også kan foretage indsamling til det, vil jeg nødig gå fra.

Normann Andersen: Loven om offentlige indsamlinger er ikke noget stort lovkompleks, og som følge deraf kan selv få ændringsforslag få større betydning. Som anført af justitsministeren om de konsekvenser, som det af hr. Poul Dam fremsatte forslag om ændring af loven vil medføre, bliver der ikke meget andet væsentligt tilbage af den nugældende lov end den i § 2, stk. 2, nævnte kontrolpraksis. Jeg er derfor af den opfattelse, at man ved at vedtage dette lovforslag let risikerer at komme til at skade de gammelkendte indsamlinger, mærkedage af forskellig art osv., som nu snart gennem mange år har været tilbagevendende begivenheder, indsamlinger, der alle løser en lang række opgaver af høj standard og af stor betydning for de mennesker, de berører.

Når det er tilfældet, at det fremførte ønske om lovændring på dette område kan medføre bortfald af den praksis, justitsministeren hidtil har kunnet anvende med prioritering af de enkelte indsamlinger, hvorved det undgås, at disse falder oven i hinanden eller betydelig mere vilkårligt end nu og måske derved bliver til et irritationsmoment hos befolkningen, så tror jeg, det vil skade de fremtidige indsamlinger. Det må nødig ske, og vi er derfor meget betænkelige ved lovforslaget om ændringer i den nugældende lov om offentlige indsamlinger, som jeg i øvrigt synes giver rigeligt spillerum for igangsættelse af indsamlinger af næsten enhver art. Jeg må derfor meddele, at vi fra den socialdemokratiske gruppes side ikke kan gå ind for det foreliggende lovforslag.

Evan Jensen: Det lovforslag, vi her behandler, drejer sig jo om en ændring af indsamlingsloven. Den gældende lov er fra 1934, og først nu 33 år efter dens

vedtagelse foreligger der et forslag til ændring af loven.

I 1934 fandt man det påkrævet med en lovgivning vedrørende disse indsamlinger på grund af nogle uheldige forhold omkring visse offentlige indsamlinger og på grund af nogle erfaringer, man havde gjort i andre lande. Når en lov har været gældende i så lang tid som 33 år, må man jo regne med, at dens bestemmelser har været tilstrækkelige til at regulere på området, men også tilstrækkelig liberale til, at offentlige indsamlinger i et ganske betydeligt omfang har kunnet foretages.

Nu ønsker socialistisk folkeparti loven ændret, bl. a. med den motivering, at den skal gøres mere demokratisk. Det er venstres opfattelse, at der bør findes retsregler for offentlige indsamlinger, sådan som tilfældet da også er. Disse retsregler må foreskrive, hvem der giver tilladelsen, og at der skal være kontrol med indsamlingerne og med anvendelsen af det indsamlede beløb. På den anden side skal der heller ikke lægges unødige hindringer i vejen for indsamlinger, hvis formål er velgørende eller har almen interesse.

Ifølge det fremsatte lovforslag kan tilladelse til en offentlig indsamling kun nægtes, såfremt formålet alene kan have interesse for en helt ubetydelig del af offentligheden, eller hvis der allerede har været givet tilladelse til en ganske tilsvarende indsamling eller indsamlerne ikke vil underkaste sig kontrol.

Det vil med andre ord sige — som det også er sagt her i dag — at der, om lovforslaget gennemføres, bliver fri offentlig indsamlingsret. Det kan mit parti ikke medvirke til. Efter vor mening skal landet ikke oversvømmes af offentlige indsamlinger; indsamlinger, der foretages ved folks døre, må ikke blive for mange. En personlig henvendelse i indsamlingsøjemed kan let virke påtrængende og generende, da man naturligvis ikke fra indsamlernes side vil sende beskedne og selvudslettende personer ud i et sådant ærinde.

[Evan Jensen.]

Hvor mange er i øvrigt „en helt ubetydelig del af offentligheden“, som der står i lovforslaget? 25, 2.500 eller 25.000 eller hvad?

I lovforslagets § 1, nr. 3, hedder det, at en offentlig indsamling kan påbegyndes uden tilladelse, når der er forløbet en måned fra ansøgningens indgivelse, uden at der er modtaget svar. Det lyder meget besnærende. Jeg for min part har ikke det fjerneste imod, at myndighederne giver svar på borgernes henvendelser meget hurtigt; men det er dog vist et helt nyt princip, man her vil indføre, og så kunne der være utallige andre lovgivningsområder, hvor noget sådant også skulle indføres. Jeg tror ikke, det vil være et heldigt princip.

Som det er nævnt her i dag af justitsministeren, kan dagblade og andre blade foretage indsamlinger. Vi finder, det er særdeles udmærket, at det fortsat skal kunne ske — og det kan det da også efter det lovforslag, som er fremsat. Men også her gælder, at dette med, at formålet skal være velgørende eller have almen interesse, er strøget.

Offentlige indsamlinger til politiske partier, og offentlige indsamlinger, som foretages af anerkendte trossamfund, er der ikke rørt ved i lovforslaget. Det er for os en vigtig paragraf, og jeg nævner det kun for at vise, hvilke muligheder der i henhold til den gældende lov er.

Ordføreren for forslagsstillerne, hr. Poul Dam, henviser i sin skriftlige fremsættelses-tale til sit spørgsmål til justitsministeren af 12. oktober 1966 angående indsamlingsloven. Spørgsmålet var foranlediget af en påtænkt Vietnamindsamling. Den begrundelse, som ministeren på daværende tidspunkt gav for ministeriets afslag på ansøgningen om tilladelse til indsamlingen, nemlig at indsamlingens midler anvendt i udlandet udelukkende skal bruges i et humanitært formål, og at der gennem Røde Kors eller på anden måde skal tilvejebringes fornøden kontrol, finder venstre rigtig og betryggende.

Sammenfattende kan jeg altså sige, at vi er meget skeptiske over for det, som er det væsentlige i lovforslaget. Vi anser ikke dette lille lovforslag for at indebære et demo-

kratisk fremskridt; tværtimod kan det åbne muligheder for flydende tilstande på det offentlige indsamlingsområde til skade for de offentlige indsamlinger, som efter gældende lov kan foretages, og som har en meget stor betydning bl. a. for velgørende formål.

Lis Møller: Ud fra den opfattelse, at mennesker selv må kunne skønne, hvilke indsamlinger de vil støtte, og hvilke formål de vil bruge deres penge til, vil mit parti medvirke til en liberalisering af loven om offentlige indsamlinger.

Jeg synes, det må være tilstrækkeligt, at de, der står bag indsamlingen, meddeler politiet, at en indsamling finder sted, og under hvilken form den vil finde sted. Til gengæld må politiet naturligvis kunne foretage stikprøver for at konstatere, at de, der indsamler, ved, hvilke formål de indsamler til, således at det sikres, at formålet er fuldt oplyst for dem, der samles ind hos. Det er naturligvis en selvfølge, at der af myndighederne føres kontrol med indsamlingen og anvendelsen af det indsamlede beløb.

Tilladelse til mærkedagsindsamlinger må der efter min formening stadig ansøges om i justitsministeriet dels for ikke at ødelægge de eksisterende mærkedage, dels for at der ikke skal gå inflation i denne form for indsamling.

Ud fra dette kan jeg altså på mit partis vegne give tilsagn om at behandle lovforslaget sagligt og velvilligt i et udvalg.

Rigmor Christensen: Jeg forstår, at baggrunden for de foreslåede ændringer er et afslag på en tidligere fremsat anmodning om tilladelse til at foretage indsamling til fordel for nødstedte mennesker i Nordvietnam. Hvor varmt man ellers kan sympatisere med en sådan anmodning, må jeg give justitsministeren ret i det afslag, der blev givet efter høring i udenrigsministeriet. Det må udelukkende være det humanitære, der er afgørende, og skal man hjælpe nødstedte i et krigsområde, må det naturligt gælde dem alle, i dette tilfælde nødstedte såvel i Nord- som i Sydvietnam uden hensyn til egne sympatier for eller antipatier mod de krigsførende.

Noget helt andet er, om den gældende

[Rigmor Christensen.]

lov i sig selv kunne trænge til ændringer. Lovens ord appellerer jo på en vis måde til det private initiativ, og med det sigte, loven indeholder nu: „velgørende formål eller formål, der har almen interesse“, kan vi da kun være interesserede i, at dette fremmes mest muligt, især når man tænker på, hvor selvoptagne vi mennesker i dag er og hvor interesserede i at gavne vores egen lille verden.

Spørgsmålet er imidlertid, om de foreslåede lempelser vil gavne og øge interessen for indsamlinger. Jeg må tilstå, at jeg er bange for, at de let kan føre til det modsatte resultat. Allerede nu har vi jo mange indsamlinger, som kommer igen år efter år, indsamlinger til forskningsarbejde vedrørende alvorlige sygdomme, til nødstedte mennesker, til ældre, til småbørn og meget, meget andet. Blev der nu lempet i reglerne for tilladelse til indsamlinger, ville det formentlig medføre en væsentlig stigning i antallet deraf, og hvor ædle motiver der end kan ligge bag, og hvor smukke tanker de end kan indebære, er der jo desværre en grænse for folks gavmildhed — dette at forstå derhen, at interessen for private indsamlinger meget let kunne kølnes for ikke at sige helt forsvinde. Man kunne så altid dulme sin samvittighed med det evigt tilbagevendende, at det jo i grunden også er noget, staten burde tage sig af.

Ud fra disse synspunkter mener det radikale venstre ikke at kunne anbefale det foreliggende lovforslag.

Diderichsen: En gennemførelse af de foreslåede ændringer i loven om offentlige indsamlinger ville medføre en liberalisering af gældende regler, idet justitsministerens ret til diskretionært at afgøre, om der kan gives tilladelse til afholdelse af en ansøgt indsamling, foreslås ophævet. Herefter kan der ikke nægtes tilladelse til en indsamling blot på grund af dens formål.

Det er i og for sig interessant og glædeligt at konstatere, at folketinget på to på hinanden følgende mødedage får forelagt to liberaliseringsforslag fra to så vidt forskellige sider som partiet venstre og socialistisk folkeparti — i går et forslag fra venstre til beskyttelse af den enkeltes politiske frihedsret over for en interesse-

organisation, som han af hensyn til sit erhverv er nødt til at være medlem af, i dag et forslag angående retten til at foretage offentlig indsamling uden indblanding fra myndighedernes side, bortset fra enkelte mere formelle indskrænkninger.

Det er jo et tydeligt bevis på de liberale retstankers stadig stærkere magt i vort samfund, og det må noteres med særlig interesse, at SF'erne, som jo anser sig for at være mere rettroende socialister end socialdemokraterne, åbenbarer et så udpræget liberalt sindelag. Måske nærmer vi os den dag, hvor vi med en anvendelse af Christmas Møllers ord kan sige: i dag er vi alle liberalister.

Nu ved jeg nok, at der er en særlig anledning til, at SF netop i denne tid lægger en sådan liberal iver for dagen, og der er jo heller ingen tvivl om, hvilket indsamlingsformål socialistisk folkeparti først og fremmest har i tankerne. Men denne specielle anledning er for liberalt centrum ikke hovedsagen. Det drejer sig om det principielle. Den nugældende ordning trænger til at liberaliseres, og på dette punkt mener vi ganske givet at socialistisk folkeparti har ret. Vi kan ikke se, at der er så store ulemper ved at afskaffe justitsministerens myndighed til at sige ja eller nej til indsamlingsformål, at der skulle være grund til at opretholde den nuværende ordning. Vi synes tværtimod, at det må være ganske tiltalende for justitsministeren ikke at skulle træffe sådanne afgørelser, og at det er rimeligt og naturligt, at borgerne i et moderne samfund har fri indsamlingsret.

Det kan dog ikke nægtes, at lovforslaget ikke er særlig godt gennemtænkt, og jeg må sige, at justitsministerens saglige indvendinger har gjort et betydeligt indtryk på mig. Selv om vi principielt går ind for lovforslaget, trænger det altså efter vor opfattelse til en meget kraftig bearbejdelse, og der må sikres betydelig mere, i hvert fald formel kontrol med indsamlingerne, end det umiddelbart fremgår af det foreliggende lovforslag. Men selve indsamlingsretten som sådan til et bestemt formål mener jeg dog man skal lade stå.

Prøver man at tænke på de ulemper, som justitsministeren så malende og sagligt har fremført her, melder de sig jo navnlig på to områder: for det første indadtil:

[Diderichsen.]

der kan måske forventes en betydelig vækst i indsamlingernes antal, en forstærket konkurrence mellem indsamlingsglade enkeltpersoner og grupper, der kan give sig udslag i pågående reklamekampagner til gene for befolkningen. Denne risiko er dog vist ikke alt for stor og kan vel, hvis det skulle blive helt galt, reguleres ved almindelige ordensbestemmelser, og selv om den næsten frie adgang til at starte indsamlinger med de særeste formål måske ville få en mængde indsamlinger til at skyde op af jorden som hr. Morten Langes svampe ved efterårstide, ville de formodentlig lige så hurtig som disse visne bort igen af mangel på næring. Jeg tror, at man allerede nu kan spore en vis indsamlingstræthed, som utvivlsomt ville brede sig, men derved er der altså også den ulempe, at det vil gå ud over en række udmærkede humanitære indsamlinger, som ville lide sørgelig skade på dette punkt.

For det andet melder der sig ulemper udadtil. I betragtning af den iver, hvormed man indkalder underskrifter og andre tilkendegivelser om komplicerede udenrigspolitiske problemer, vil der utvivlsomt her opstå situationer, hvor der samles ind til støtte for lande, regimer eller grupper, som den danske regering eller flertallet i den danske befolkning ikke anerkender eller sympatiserer med. I alle den slags tilfælde må det dog netop være både rigtigt og behageligt for regeringen at kunne henviser til, at der i Danmark i modsætning til i de dirigerede stater hersker frihed til indsamling akkurat på samme måde, som der hersker pressefrihed og regeringen ikke på nogen måde kan drages til ansvar for de standpunkter, der fremkommer som fri meningsdannelse i pressen. Det må derfor være en fordel for regeringen over for eventuelle henvendelser fra udlandet at kunne henviser til, at den hverken kan eller vil gribe ind over for borgernes meningstilkendegivelser af denne art.

Liberalt centrum mener altså, at man også på dette område skal give friheden en chance. Skulle det mod forventning vise sig, at misbrugene bliver for utålelige, kan man jo altid vende tilbage til status quo. Vi vil derfor gerne anbefale lovforlaget, men beder om, at det må blive under-

kastet en meget grundig bearbejdelse navnlig i den retning, som justitsministerens indvendinger har antydte.

På ét punkt kunne vi ønske at gå et skridt videre: hvorfor skal justitsministeren nægte tilladelse til en indsamling — jeg citerer lovforslaget —

„såfremt formålet alene kan have interesse for en helt ubetydelig del af offentligheden“?

Hvad forstås der ved denne størrelse, og hvordan kan man vide det på forhånd, når man starter en indsamling? Jeg synes i hvert tilfælde ikke, at denne bestemmelse er egnet til at stå i en lov.

Justitsministeren (K. Axel Nielsen): Over for de røster, der er fremme om, at der tiltrænges en liberalisering af dette område, røster, som i det hele taget hylder liberalismens principper, vil jeg gerne sige, at dem er jeg i og for sig ikke modstander af; men man plejer jo altid, når man hejser liberalismens fane og erklærer sig for tilhænger af frihed, at føje til: under ansvar.

Justitsministeriet har den opgave i et liberalt samfund at sørge for, at der hersker orden. Det kan ikke gøres, uden at der indføres visse begrænsninger i de enkelte borgers handlefrihed. Vi søger at opretholde orden på dette felt gennem den administration af indsamlingsloven, vi udøver. Vi skal ikke have det mindste imod, at loven tages op til revision, hvis man kan påpege, at den indeholder bestemmelser, som trænger til at blive revideret, bestemmelser, som er forældede; men udgangspunktet bør være den gældende lov og den administration, den har været genstand for.

I øvrigt tror jeg, at vi kan samle et meget stort flertal for en fornuftig indsamlingslov her i landet. Jeg synes faktisk, den gældende lov er meget god, og særlig synes jeg, den administreres godt. Det princip, som forslagsstilleren, hr. Poul Dam, gør sig til talsmand for, tror jeg — uden at jeg skrev det ordret ned — kan udtrykkes sådan: alle bør kunne iværksætte en indsamling til støtte for et formål, de ønsker at fremme. Dette tror jeg ikke vi bør have i. Skal det være udgangspunktet, skal der i hvert fald så mange begrænsninger og reguleringer til, at vi i virkeligheden havner dér, hvor vi

[Justitsministeren.]

står, for enhver kan sige sig selv, at hvis det er det fundamentale princip — det lyder jo liberalt og dejligt — bliver vi oversvømmet med indsamlinger til plage for os alle sammen, og så hersker der ikke orden, men kaos på dette område.

Må jeg lige til slut berigtige en fejl-citering. Det var ikke Christmas Møller, der sagde, at vi er alle liberalister. Det, Christmas Møller sagde, da han kom hjem fra London, var: „Vi er alle en slags socialister.“ Det var Hans Hedtoft, der svarede: „Vi er alle liberalister.“ Og det havde Hedtoft også ret i.

Ordføreren for forslagsstillerne (Poul Dam): Dette er jo ikke nogen politisk sag. Ellers var det en ganske interessant constellation, vi har fået i denne debat, hvor jeg føler en usædvanlig, men derfor ikke mindre kærkommen trang til at takke ordførerne for det konservative folkeparti og for liberalt centrum for den principielle tilslutning til grundtankerne i vort lovforslag, som de gav udtryk for. Der var så mange forstandige ting i det, de sagde, at jeg ærgrede mig over, at jeg ikke havde fået sagt det selv; men det er da godt, at man kan være flere om det.

Fra andre partiers side er der fremført indvendinger, som jeg skal imødegå ganske kort.

Der var først og fremmest den, at en liberalisering af denne lov — en udvidelse af adgangen til at iværksætte indsamlinger — skulle skade de gammelkendte indsamlinger. Jeg ved ikke, om det er rigtigt; jeg tror det ikke. De fleste af de gammelkendte indsamlinger har et ganske bestemt publikum, som de henvender sig til, og de opnår jo nogenlunde det samme resultat år efter år. Jeg kan ikke se, at der skulle være nogen grund til, at de blev skadet af det.

Så er der noget helt andet. Måske kunne hjælpen til nogle af de formål, som igennem en meget lang årrække er blevet hjulpet gennem indsamlinger, efterhånden føres over i andre kanaler. Nogle af mærkedagene virker jo f. eks. mærkværdigt forældede; de stammer fra en tid, hvor situationen var en ganske anden, og det er en tradition, der medfører, at de kører videre. Hvis denne tradition kunne blive standset og man kunne

få støtte til nogle af de gamle formål ad andre kanaler, kunne finde andre muligheder for at skaffe penge til dem, ville det såmænd være en ganske nyttig virkning af en sådan lovændring.

Men jeg er også enig med hr. Diderichsen i, at vi sikkert ikke får denne voldsomme forøgelse af indsamlingerne. Det er et ganske besværligt arbejde at lave en indsamling, som blot har et nogenlunde omfang, og hvis det ikke giver et passende resultat, skal man nok holde op igen. Det vil forsvinde ganske overordentlig hurtigt. For resten er der jo en vis kontrol med en række indsamlinger deri, at der dog, så vidt jeg ved, stadig væk er noget, der hedder Erhvervenes Indsamlingskontrol, der sætter sig som en myndighed, der er endnu klogere på disse områder end justitsministeriet, hvad man jo ikke fatter nogen tør tænke sig muligheden af.

Hr. Evan Jensen sagde, han var glad for, at der stadig væk stod dette om, at de politiske partier og de anerkendte trossamfund ikke var omfattet af loven. Ja men det viser i og for sig netop den hidtidige lovs begrænsning, for det vil sige, at de trossamfund, som ikke har fået anerkendelse, ikke har den mulighed; de skal ind under den almindelige indsamlingslovs regler. Politiske partier — hvad er et politisk parti egentlig? Er det en gruppe, der er repræsenteret i denne sal? Er det et parti, der er godkendt til at deltage i et folketingsvalg, eller er det enhver gruppe, som kalder sig et politisk parti? Hvis reglen her skal anvendes sådan, at alle, der kalder sig et politisk parti, har lov til at indsamle, var det jo meget let at lave en Vietnamindsamling som den, man ikke fik lov til at lave; så lavede man blot et politisk parti, der hed: det demokratiske parti for støtte til Nordvietnam — og så kunne det samle ind.

Det, der for mig er det væsentlige i sagen er, at vi bør have ændret indsamlingsloven således, at justitsministeriet ikke mere skal skønne over et formåls kvalitet i den ene eller den anden retning. Justitsministeriets opgave er at sørge for, at der hersker orden på alle disse områder, og f. eks. at sikre borgerne mod at blive bedraget ved en indsamling — måske også at sikre dem mod at blive generet af den. Men det kan ikke være en naturlig opgave for et justitsmini-

[Poul Dam.]

sterium at vurdere formålenes større eller mindre anbefalelsesværdighed, og så længe justitsministeriet har denne opgave, som dårligt passer sig for et justitsministerium, kan man ikke være tilfreds med indsamlingsloven.

Jeg glæder mig over det tilsagn, der er givet fra flere sider, om, at man vil være med til at se på loven og være med til at overveje, om en revision er ønskelig, og hvordan den kan gennemføres. Jeg håber, at det udvalg kan få gjort et godt stykke arbejde.

Diderichsen: Jeg vil blot lige med hensyn til Christmas Møllers udsagn sige, at jeg vidste godt, det havde den form, og jeg sagde — ifølge mit manuskript i hvert fald — „med en anvendelse af Christmas Møllers ord“. Jeg indrømmer, at dette udtryk var en lille smule misvisende; men jeg mente altså, at man skulle anvende det på en ny måde og i stedet for ordet „socialister“ indføre ordet „liberalister“. Det vil jeg gerne have lov til at fastslå, for at det ikke skal gå over i annalerne, at jeg ikke vidste, hvad Christmas Møller sagde.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden: Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til et udvalg på 17 medlemmer. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående forslag til lov om regler for organisationers og foreningers bidrag til politisk virksomhed [af Henry Christensen m. fl.].

Valgt blev: *Anker Jørgensen, Thomas Have, Per Hækkerup, Niels Matthiasen, Helge Nielsen, Peter Nielsen, Kjeld Olesen, Henry Christensen, Enggaard, Jens Frandsen, Søren Jensen, Thestrup, Asger Jensen, Ninn-Hansen, Krog Hansen, Poul Dam og Erik Hansen.*

Formanden: Der er ikke mere på dagsordenen.

Det er meddelt mig, at *Carl Nielsen* ønsker at udtræde af det i henhold til folketingsbeslutning af 15. maj 1963 nedsatte udvalg til undersøgelse af landbrugets erhvervsøkonomiske forhold. Til at indtræde i det nævnte udvalg i stedet for Carl Nielsen har vedkommende gruppe udpeget *Dalskov Andersen*, som herefter er valgt.

Medlem af folketinget Lis Groes har meddelt mig, at hun ønsker til indenrigsministeren at stille følgende spørgsmål:

„Agter ministeren at følge det af Dansk Ingeniørforening stillede forslag om nedsættelse af en støjkommission med henblik på at koordinere de bestræbelser, der allerede er i gang, samt planlægge støjbekæmpelsen på længere sigt?“

Spørgsmålet vil blive optaget på dagsordenen for tingets førstkommande spørgetid.

Medlem af folketinget Otto Mørch har meddelt mig, at han ønsker til undervisningsministeren at stille følgende spørgsmål:

„Hvornår kan den såkaldte Midtjyllandsplan omfattende skolebyggeriet i Randers og Viborg amter forventes igangsat?“

Spørgsmålet vil blive optaget på dagsordenen for tingets førstkommande spørgetid.

Medlem af folketinget Kampmann har meddelt mig, at han ønsker til ministeren for offentlige arbejder at stille følgende spørgsmål:

„Agter ministeren at tage initiativet til oprettelsen af en dansk postsparebank?“

Spørgsmålet vil blive optaget på dagsordenen for tingets førstkommande spørgetid.

Medlem af folketinget Svend Haugaard har meddelt mig, at han ønsker til ministeren for offentlige arbejder at stille følgende spørgsmål:

„Har ministeren planer om hjælp for den fredløse cyklist?“

Spørgsmålet vil blive optaget på dagsordenen for tingets førstkommande spørgetid.

[Formanden.]

Folketingets næste møde afholdes tirsdag den 21. februar kl. 14 med følgende dagsorden:

1) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om indfødsrets meddelelse.

2) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om ændring af lov om Danmarks lærerhøjskole.

3) *Første behandling af:*

Forslag til folketingsbeslutning i henhold til grundlovens § 47 med hensyn til statsregnskabet for finansåret 1964-65.

4) *Første behandling af:*

Forslag til lov om ophævelse af plakater om kystfart.

5) *Første behandling af:*

Forslag til lov om skoleskibsafgift.

6) *Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående:*

Forslag til lov om ændring af lov om offentlige indsamlinger [af Poul Dam m. fl.].

Angående folketingets arbejde de følgende dage i den pågældende uge henviste formanden til den omdelte ugeplan.

Mødet hævet kl. 11⁵².

31. møde.

Tirsdag den 21. februar kl. 14.

Formanden: Medlemmer af folketinget Poul Dam, Pia Dam, Kampp, Aksel Larsen og Arne Larsen har meddelt mig, at de ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til lov om offentlig køberet over visse ejendomme.

Jeg skal gøre opmærksom på, at jeg på grund af tvivl om lovforslagets overensstemmelse med grundloven har ladet foretage en undersøgelse og har forhandlet med udvalget for forretningsordenen. Jeg må herefter sige, at tvivlen ikke er overvundet, men at jeg på den anden side ikke har fundet tilstrækkelig grund til at indstille til tinget, at lovforslaget afvises i henhold til forretningsordenens § 16, stk. 3.

Udvalget angående forslag til lov for Færøerne om invalidepension m. v. m. fl. lovforslag har afgivet betænkning over nævnte lovforslag. Eksemplarer vil blive omdelt.

Udvalget angående forslag til lov om ændring af lov om teknisk samarbejde med udviklingslandene har afgivet betænkning over nævnte lovforslag. Eksemplarer vil blive omdelt.

Udvalget angående den af atomenergikommissionen afgivne beretning om atomenergikommissionens virksomhed i tiden 1. april 1965 til 31. marts 1966 har afgivet betænkning. Eksemplarer er omdelt.

Efter at *Kai Ibsen* har nedlagt sit mandat som medlem af folketinget, har vedkommende gruppe i hans sted udpeget *Pia Dam* til at indtræde i indfødsretsudvalget samt udpeget *Thomas Christensen* til at indtræde i folketingets udvalg angående landbrugets erhvervsøkonomiske forhold. De pågældende er herefter valgt.

Ved folketingsmand Per Federspiel er til orientering for folketingets medlemmer modtaget en rapport vedrørende Europarådets rådgivende forsamlings 18. session, 3. del. Eksemplarer er omdelt.